

OPONENTSKÝ POSUDEK

Michala Bernkopfová: *Posibilidades para el mantenimiento de la identidad cultural de los Nahuas de la Sierra Nororiental de Puebla: El caso de la Unión de Cooperativas Tosepan Titataniske*
Disertación, Centro de Estudios Ibero-Americanos, FF UC, Praga
2011, pp. 304.

Téměř děsivě rozsáhlou disertaci, tedy impresivně rozsáhlou práci slečny Michaly Bernkopfové lze v obecnější rovině charakterizovat jako *mnohostrannou* případovou studii (multiplex case analysis, abych byl dostatečně stylový). Zmíněnou mnohostrannost míním velice vážně, neboť přítomné dílo lze nazřít z různých perspektiv v souladu s možným důrazem. Tak mohu mluvit o the little community studies v (dávném) redfieldovském vidění, a tu lze vytknout kapitolu 6 Características socio-culturales de Cuetzalan, podobně mohu uvažovat o instanci antropologie chudoby v (dávném) lewisovském pojetí (tak téma perpetuace chudoby se v textu objevuje), a tu bych vytkl kapitolu 5 Raíces de la pobreza del campo mexicano; podobně bych mohl mluvit o expozici aplikované antropologie v (dávném) stylu fosterovském; shledáváme-li v aplikované antropologii teorii (řekněme, že může jít o teorii) řízené změny, pak musím odkázat na samo jádro díla Michaly Bernkopfové, tj. kapitoly 7 až 11; mohu rovněž uvažovat obecněji, a tu přičíst k dobru autorčinu úvahy nebo vyprávění o identitě a vyprávění o kultuře. V této souvislosti bych však podotkl, že to, co autorka disertace předkládá, jak v případě identity, tak v případě kultury, představuje alternativu/alternativy, jež mohou působit tak trochu náhodně; cituje pochopitelně M. Křížovou (takříkajíc průkopnici studia identity v „naší“ oblasti), L. Klusákovou, ba i neúnavného J. Pechara; ale v základní rovině mi jde o to, zda se kloním k identitě založené relacionálně nebo k identitě založené substantivně (sdílení, viz v textu Leóna-Portillu), nebo hledám jakýsi melodický mix. Ne všichni autoři, tak Wallace, sdíleli sdílení; Wallace kdysi mluvil o „mazeway“. Jistě, identita je krajně aktuální téma, snad díky globalizaci (?), věstící rozpadávající se monadismus etnologického univerza. Pokud jde o kulturu, tu lze rovněž „definovat“ jakkoliv; není však, vědečtěji vzato, jednotných pohledů na kulturu/kultury; ministerstvo vnitra či UNESCO mají celistvé definice kultury (spíše banální), jež mají málo společného s etnologií; difuzionisté, definice může sahat až po Boase (non-homogenita kultury) je dosti odlišná od ideačně založených definic takového Goodenougha nebo Lounsburyho. V každém případě však soudím, že autorka i v teoretických složkách svého díla odvedla zcela přijatelnou práci; ani kapitola o metodologii není zatraceníhodná, spíše směšuje přístupy s rozčleněním díla. Ale takové věci jsou v analytickém či věcném „rachotu“ takových kapitol jako kapitola 4 nebo 11 zanedbatelným detailem. Abych ještě pokračoval v mnohostrannosti. Mohu mluvit o zasvěceném terénním výzkumu, o úctyhodném počtu nativních respondentů, jež si slečna Michala Bernkopfová pečlivě eviduje a neméně pečlivě archivuje (odtud zmínka o dostupnosti); nakonec, vezmeme-li kapitolu 9 separovaně, můžeme mluvit o instanci sociologie, brilantně naplněné. Říkám otevřeně a jednoznačně, že

předvedený multiplex slečny Bernkopfové činí z jejího díla vskutku dílo mimořádné, a proto je jednoznačně doporučuji k obhajobě.

Nemohu si však odpustit skeptické slovo na závěr a říci, že podpora, boj proti chudobě jsou jevy velice zásadní, spíše sociálně než kulturně; v této souvislosti připomenu relexifikaci známou z kreolských studií nebo román „Vypravěč“ Vargase Llosy, což je totéž , nebo nakonec hieroglyfický seminář na Maroquínské univerzitě v Guatemale: US experti učí indiány jejich vlastní, v tomto případě, autentické minulosti; v těchto případech nejde ani tak o „svobodné“ rozvíjení kultury jako spíše o „teorii“ kultury řízené.

Opakuji: *Dílo slečny Bernkopfové musím pokládat za mimořádný počín a jednoznačně kladně je doporučuji k obhajobě.*

Doc. Dr. František Vřhel, CSc.
Ústav etnologie FF UK

23. 11. 2011.